

Konzervatív kánon 3.

2015 január 02. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Amikor a konzervativizmusra gondolunk, nem Montesquieu az első szerző, aki beugrik. Ennek nyilvánvalóan az az egyik oka, hogy amikor művei először megjelentek, akkor még az a konzervatív hagyomány, amiről most beszélünk, nem létezett; {...}

{...} másrészt a neve olyan értesen összekapcsolódott a hatalommegosztás elméletével, hogy szinte automatikusan a liberális gondolkodáshoz soroljuk. Mindezek ellenére, Montesquieu sokkal összetettebb szerző annál, hogy egyszerűen lehorgonyozzuk egy eszmeáramlatnál.

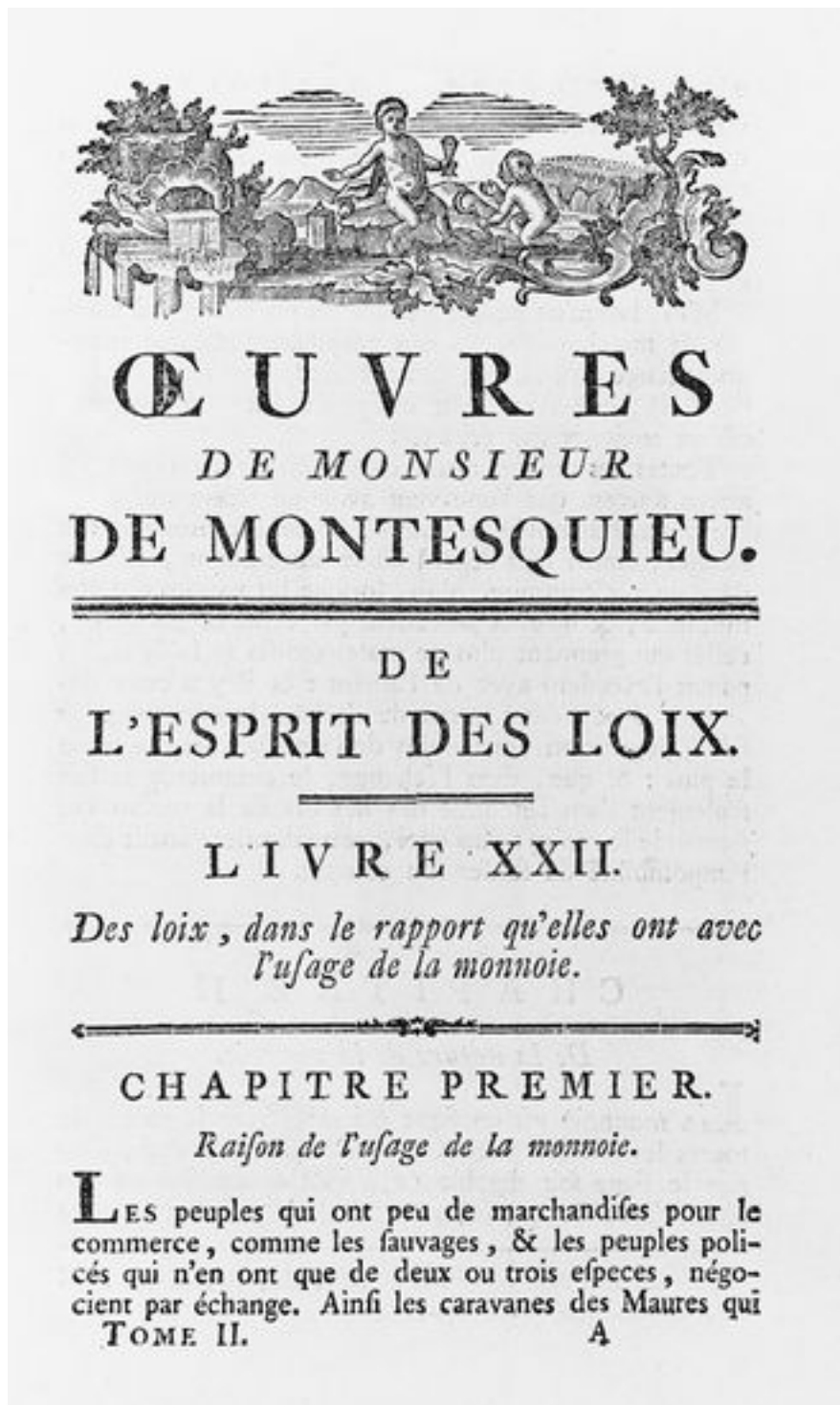
„Mais, dans un État populaire, il faut un ressort de plus, qui est la vertu.”

„Egy népi államban azonban eggyel több rugóra van szükség, és ez az erény.”

Montesquieu: *De l'esprit des lois* (A törvények szelleméről, 1748)

Montesquieu és a polgári erények Magyarországon

A kormányzat alapelveiről kifejtett, az arisztotelészi örökségen alapuló gondolatai például akár egy konzervatív-republikánus állam- és politikaelmélet szemszögéből is fontosak lehetnek.

A fenti gondolatban, amit ezt követően részletesebben is kifejt, Montesquieu arra utal, hogy a demokrácia működéséhez nélkülözhetetlen az erény. A demokrácia tehát nem pusztán a politikai hatalomgyakorlás és –intézményszerkezet egy meghatározott formája, hanem annál több, polgárokból álló, nap mint nap működő, organikus berendezkedés. Mint minden politikai rendszer, a demokrácia is működhet jól vagy rosszul; Montesquieu rámutat azonban arra, hogy e politikai formáció a legkiszolgáltatottabb, túlzottan függ attól ugyanis, hogy a polgárok mennyire hajlandók a saját maguk által hozott törvényeket betartani, és ezért komolyan ki van téve a zsarnokság veszélyének. Ezért nélkülözhetetlenek az erények, csak az erényes polgárokkal működhet megfelelően a demokrácia; amennyiben a polgárok híján vannak az erényeknek, a demokrácia is eltorzulhat, működésképtelenné válhat. Montesquieu, mint más esetekben is, sajnos nem fejt ki e részben részletesen, milyen erényekre gondol – de tekintetbe véve szoros kötését a klasszikus, görög-római gondolkodásmódhoz, nem tévedünk nagyot, ha az alapvető polgári erényekre (pl. részvétel a közügyekben, politikai tisztesség és becsület, hazaszeretet, bátorság, szolidaritás) gondolunk e ponton.

Montesquieu gondolata azóta relatív a számomra, amióta először, közel egy évtizeddel ezelőtt elolvastam.

Különösen értékes az elmúlt huszonöt év tekintetében, mivel segít annak értelmezésében, megítélésében – rámutat ugyanis egy olyan problémára, mely felvetése szinte teljesen hiányzik a hazai közbeszédből. 1989-ben és az azt követő években szerintem mindenki egyetértett abban, hogy a demokrácia megteremtése a megfelelő politikai és intézményi szabályok bevezetésének függvénye. Azt hitték, hogy egy végiggondolt és jól megírt, a nyugati sztenderdeknek megfelelő, demokratikus és jogállami alkotmány elfogadása rögtön demokráciát és jogállamot teremt az igencsak viszontagságos 20. századon keresztülment Magyarországból. Ehhez képest a demokrácia és a jogállam gondolata is valahol jelentőségét veszítette 2014-re, a közbeszédben egyre erősebbek a demokrácia elleni nyíltan megkérdőjelező hangok, a politikusok pedig egyre gyakrabban teszik félre a legalapvetőbb jogállami követelményeket, ha érdekeik úgy kívánják. Úgy tűnik, valahol utat tévesztettünk 1989-hez képest, demokratikus ideáink igencsak megkoptak, azok mozgósító ereje erodálódott, és már a politikát sem veszik mindig komolyan azokat, ha a hatalomtechnika ezt követeli.

Meggyőződésem, hogy ennek egyik oka, hogy a rendszerváltást követően szinte egyáltalán nem foglalkoztak a politikusok és az értelmiségiek a demokrácia kulturális vonatkozásaival. A politikai-jogi mechanizmusok megkövetelése bűvöletében senkit sem érdekelt az, hogy azok valóban helyes megoldásához erények és azokból kiformalódó politikai kultúra is szükséges. A politikai osztály felelőssége megkerülhetetlen, tettei és megnyilatkozásai – pártkötődéstől függetlenül – gyakran éles ellentétbe kerültek egy demokratikus politikai kultúra ideáival és így rombolták annak általános megítélését – különösen érzékenyen vetődött fel ez egy olyan közegben, mely nem rendelkezett erős demokratikus hagyományokkal. Továbbá, a közbeszéd és a közoktatás szintjén sem tettek sokat azért, hogy legalább az érdeklődő állampolgárok és diákok megismerhessék a demokrácia megkövetelésének valódi, klasszikus és modern mintákból kirajzolódó kultúráját, és ezen belül a polgár szerepét.

Illúzió lenne azt gondolni, hogy rövidtávon hirtelen bármi megváltozhatna, a politikusok például erényessé válhatnának, a lakosok pedig polgárként kezdenének el viselkedni. Az azonban nem álom, hogy lassan, apró sikereken és kudarcokon keresztül, közösen elkezdjük megtanulni a demokrácia értelmét és értékét, akár klasszikus szerzőket olvasva, akár nyugati megoldásokat tanulmányozva, akár a közéletben valamilyen szerepet vállalva. Azt gondolom, hogy a konzervativizmus – mely különös hangsúlyt helyez a politikai kulturális oldalára, beleértve a politikai tradíciót, a politikum intézményeiben és mechanizmusokon túli megkövetelését, és kellően szkeptikus is a politikával szemben – természeténél fogva jelentős szerepet kaphat ebben a folyamatban, mivel megtaníthat vitatni, kételkedni, és értékelni, melyek a legalapvetőbb állampolgári erények napjainkban.

Fekete Balázs - <http://mosmaiorum.blog.hu>

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lajk számít, segíti a magazin megkövetését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

